

Gustavsberg

ARKEOLOGISK UTREDNING, etapp 1
Gustavsberg 1:7, Värmdö kommun, Uppland

Anna Ulfhielm

Almunga AB

Gustavsberg

ARKEOLOGISK UTREDNING, etapp 1

Gustavsberg 1:7
Värmdö kommun
Uppland
2018

Almunga AB
Swedenborgsgatan 40
118 27 STOCKHOLM
e-post: anna@almunga.se

© Almunga AB 2018
Rapport 2018:1
Foto: Anna Ulfhielm
Omslag: utdrag ur terrängkartan över Gustavsberg och Farstalandet.
Allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Medgivande nr 776765
ISBN 978-91-982027-6-2

Innehåll

Sammanfattning	1
Uppdraget	3
Målsättning och genomförande	3
Topografi och kulturmiljö	3
Resultat	4
Referenser.....	6
Arkiv	6
Administrativa uppgifter	6

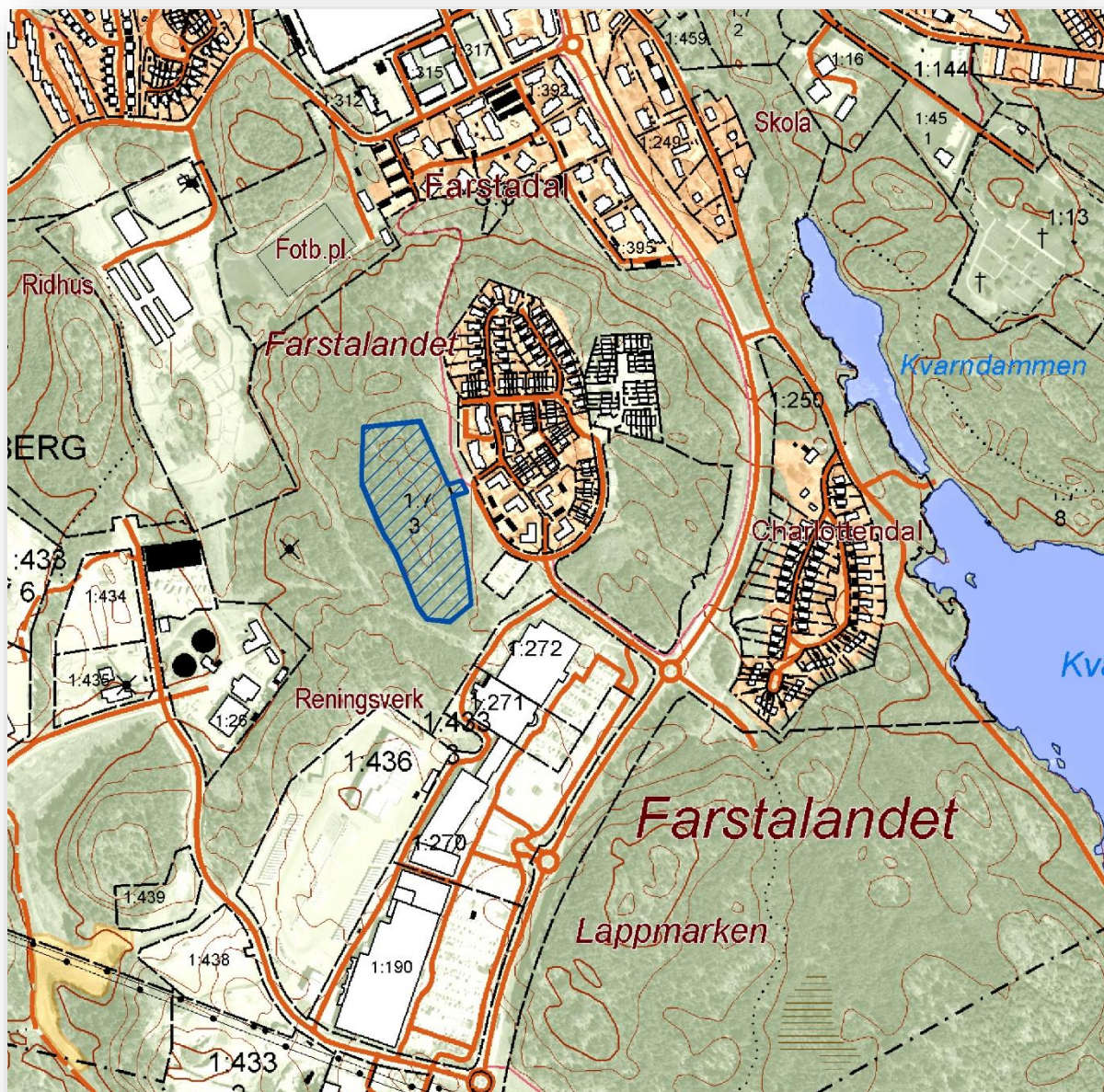
Sammanfattning

Värmdö kommun planerar för ny bebyggelse inom fastigheten Gustavsberg 1:7. Efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län har Almunga AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1.

Utredningsområdet ligger inom Farstalandet och är cirka två hektar och består av hållbunden skogsmark. Idag omges området av ett bostadsområde, ett reningsverk och ett köpcenter.

Inga lämningar inom utredningsområdet finns registrerade i Riksantikvarieämbetets databas FMIS/Fornsök.

Inget av antikvariskt intresse påträffades vid fältinventeringen. Inte heller kart- och arkivstudier gav något resultat.

Utdrag ur den digitala fastighetskartan. Utredningsområdet markerat med blått.

Uppdraget

På uppdrag av Värmdö kommun och efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län har Almunga AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 inför detaljplan för Gustavsberg 1:7, Värmdö kommun, Stockholms län.

Arkeologikonsult har utrett området år 2001 utan Länsstyrelsebeslut. Den 1 januari 2014 kom en ny kulturmiljölag som säger att lämningar som är äldre än år 1850 är fornlämningar. Därför bedömer Länsstyrelsen att en arkeologisk utredning enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen (1988:950) måste göras för detta område för att fastställa om det finns ej tidigare kända fornlämningar inom området.

Fältarbetet har genomförts 5 april 2018. Projektansvarig var Anna Ulfhielm som även sammanställt rapporten.

Målsättning och genomförande

Utredningens målsättning var att fastställa förekomst av hittills okända fornlämningar, både de som är synliga ovan mark och de som är dolda under mark.

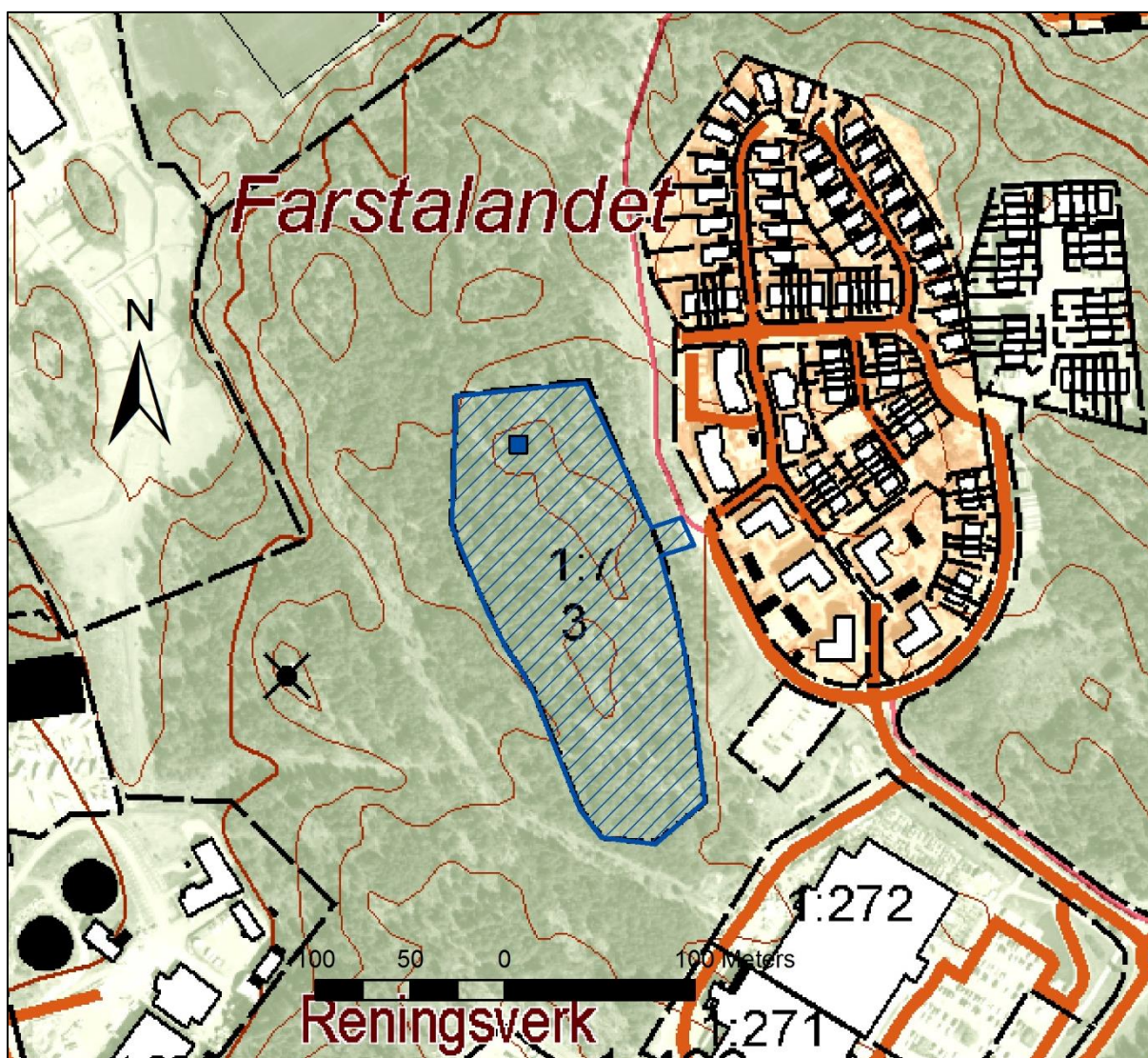
Förberedelsearbetet innebar kartstudier (Lantmäteriet), arkivstudier (ATA) och i viss mån litteraturstudier. Efter detta gjordes en fältinventering som innebar en grundlig okulär besiktning av utredningsområdet.

Topografi och kulturmiljö

Utredningsområdet omfattade cirka 2 hektar och ligger söder om Gustavsbergs industriområde som idag till stora delar är bebyggt med bostadshus. Nivåerna över havet varierar mellan 35 till 40 meter. Området ligger inom Farstalandet och består av ett lätt kuperat bergslandskap där berg i dagen sticker upp mellan mindre svackor fyllda med morän. Området är beväxt mestadels av barrträd.

Namnet *Gustavsberg* kommer från det tegelbruk som anlades på 1600-talet av Maria Sofia De la Gardie på hennes egendom Farsta som ligger väster om Gustavsberg. Tegelbruket namngavs efter hennes make Gustav Gabrielsson Oxenstierna. Båda namnen användes parallellt fram till att området delades upp i början av 1800-talet, godset fick heta Farsta och fabriken Gustavsberg.

Gustavsbergs porslinsfabriks historia började år 1825. Fram till år 1830 byggdes 36 byggnader i form av fabriker och bostäder. Från början tillverkades endast hushållsporslin. År 1937 började tillverkning av sanitetsporslin som nedlades år 2014. Idag är endast en liten del av det forna industriområdet kvar. Sedan år 1996 är Gustavsbergs Porslinsfabrik ett helsvenskt privatägt företag där all tillverkning sker i hushållsporslinsfabrikens tegelröda byggnad. Det är Nordens enda benporslinstillverkare.

Resultat

Inga lämningar finns registrerade i Riksantikvarieämbetets databas FMIS/Fornsök inom området.

Inga synliga fornlämningar eller möjliga lägen för fornlämningar påträffades inom utredningsområdet. Inte heller några övriga kulturhistoriska lämningar enligt Riksantikvarieämbetets lämningstypslista påträffades. I norra delen finns en nutida eldstad (blå kvadrat på kartan).

Inget av antikvariskt intresse finns inom utredningsområdet.

Eldstaden.

Del av området.

Referenser

Holmgren, Ingela, Larsson Ann-Charlotte och Blidmo, Roger. 2001. Särskild utredning, etapp 2, Gustavsberg. Charlottendal. Gustavsberg och Ingarö socknar, Stockholms län, Uppland. Arkeologikonsult Rapport 2001:1061.

Arkiv

www.lantmateriet.se

Rikets allmänna kartverks arkiv

Ekonomiska kartor Ingarö J133-10lj67 och Gustavsberg J133-10lj54, båda från år 1952

Häradsekonomiska kartan Pilhamn J112-76-16, från åren 1901–06

Generalstabskartan Vaxholm J243-76-1 från år 1877

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beteckning	431-7000-2018
Beslutsdatum	2018-03-16
Almunga AB dnr	2018–1-ST
Uppdragsgivare	Värmdö kommun
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning
Undersökningstid	5 april 2018
Projektledare Almunga AB	Anna Ulfhielm
Landskap	Uppland
Län	Stockholms län
Kommun	Värmdö kommun
Socken	Gustavsbergs socken
Fastighet	Gustavsberg 1:7
Undersökt yta	Cirka 2 hektar
Fornlämningsnummer	-
Kartblad	Fastighetskartan 657_69_10 och 658_69_00
Höjd över havet	35 – 40 meter
Koordinatsystem	Sweref 99 TM
Inmätningmetod	GPS
Fynd	Inga fynd påträffades

Almunga AB